

(JAZYKOVÉ) TIPY PRE TEBA – FALOŠNÍ PRIATELIA
VOĽNE, ŽIALIŤ, STAVIŤ SA
(pracovný list)

Nahrávka

Vypočuj si rozhovor Sáry s Illiom.

[FALOŠNÍ PRIATELIA 3 – SLOVENČINA V POHODE](#)

Prepis

Joachim:

Dnes sa s Illiom pozrieme na tri slovenské slová, ktoré mu robia problémy: *voľne*, *žialiť* a *staviť sa*. Viete, čo tieto slová v slovenčine znamenajú? Počúvajte, v akom kontexte ich uplatnil Illia, a čo treba použiť namiesto nich, aby ste vyjadrili to, čo chcel Illia povedať.

1. VOĽNE

Sára: Ahoj, Illia! Čo ti je? Vyzeráš nejakú smutne.

Illia: Ahoj, Sára, ani sa nepýtaj. Práve idem zo skúšky. No nespravil som ju.

Sára: Prečo? Čo sa stalo?

Illia: Vytiahol som si otázku o významných slovenských mestách.

Sára: To je predsa dosť ľahká otázka, nie?

Illia: V tom nebol problém. Viem veľa o Bratislave, Košiciach, Prešove, Banskej Bystrici a podobne, keďže po Slovensku veľa cestujem. Mal som však problém so slovenčinou. Vôbec nedokážem hovoriť voľne.

Sára: Hovoriť voľne? Čo tým chceš povedať?

Illia: To, že slovenčina mi nejde dobre, že hovorím veľmi pomaly a s problémami.

Sára: Aha, myslíš to tak, že nevieš hovoriť *plynulo*?

Joachim:

Illiu trápí, že nevie po slovensky hovoriť plynulo. V ukrajinčine sa na vyjadrenie tohto významu používa spojenie *вільно говорити* [vil'no hovoryty]. Slovo *vol'ne* však v slovenčine znamená „slobodne, bez obmedzení“. Môžeme napríklad *vol'ne* žiť alebo sa niekde *vol'ne* pohybovať. V slovenčine dokonca môžeme aj *vol'ne* hovoriť, ale znamená to, že hovoríme *spontánne, bez prípravy*.

2. ŽIALIŤ

Illia: No presne o tom hovorím! Takéto chyby som robil aj pri skúške! Teraz si ju budem musieť zopakovať. A to mám ešte ďalšie tri skúšky pred sebou.

Sára: Och, Illia, to ma mrzí.

Illia: Nemusíš ma žialiť. Mal som sa viac učiť na kurze slovenského jazyka.

Sára: Ja ťa nežialim! (smiech). Asi si chcel povedať, že ťa nemusím *ľutovať*.

Joachim:

Illia použil v rozhovore slovo *žialiť*. Tento výraz máme aj v slovenčine, ale používame ho, ak chceme povedať, že sme veľmi smutní, že pociťujeme veľký žiaľ. Naopak, *ľutovať* znamená pociťovať súcit, ľútosť nad sebou alebo niekým iným. Ukrajinská fráza *перестань себе жалити* [perestaň sebe žality] sa teda do slovenčiny prekladá spojením *prestaň sa ľutovať*, nie *prestaň sa žialiť*.

3. STAVIŤ SA

Sára: A čo ti povedal profesor?

Illia: Bol veľmi milý. Povedal mi, že ho to mrzí, ale že si skúšku musím zopakovať. Stavil sa do mňa veľmi srdečne.

Sára: Stavil sa? O koľko eur sa stavil? (smiech). *Staviť sa* môžeš o peniaze, ale priateľsky *sa* môžeš len *správať*.

Illia: Naozaj? Och, nevedel som, že slovenčina je taká ťažká.

Sára: Ale, vôbec nie je ťažká. Illia, pozri si webovú stránku *Slovenčina v pohode*. Nájdeš tam rôzne lekcie a cvičenia zo slovenského jazyka. A stavím sa, že ti pomôže naučiť sa plynulo rozprávať a potom ťa už nebudem musieť ľutovať.

Joachim:

V ukrajinčine môžeme povedať *ставитися приязно* [stavytysia pryjazno], čo znamená *srdečne sa správať*. Sloveso *správať sa* používame s doplnením *k niekomu*, nie *do niekoho*, napríklad *správať sa otvorene k ľuďom, k študentom* a pod. Illia však namiesto toho použil spojenie *staviť sa srdečne*. Slovo *staviť sa* v slovenčine znamená *uzavrieť stávk*. Používame ho v situácii, keď dvaja ľudia hovoria o neznámej veci alebo udalosti a myslia si, že vedia, ako sa táto udalosť skončí. Dobrým príkladom je športový zápas. Stavíme sa, že futbalový zápas budúcu stredu vyhrá FC Tatran? Stávk vyhrá ten, kto uhádne správnu odpoveď. Stavíť sa môžeme aj o peniaze. Ale často nám stačí len dobrý pocit, že sme mali pravdu.

Otestuj sa

Ako si porozumel/a tomuto dielu podcastu? Dopln' do nasledujúcich viet správne slovo:

1. Konečne som spravil skúšku.
Už môžem _____ dýchať.

- a) plynulo
- b) voľne

2. Počas brigády v Anglicku som sa naučil
_____ hovoriť po anglicky.

- a) plynulo
- b) voľne

3. Môže si za to sám. Prestaň ho
_____.

- a) ľutovať
- b) žaliť

4. Dieťa _____ za hračkou,
ktorú včera stratilo.

- a) ľutuje
- b) žiali

5. _____, že naši hráči ten zápas
prehrajú.

- a) Stavím sa
- b) Správam sa

6. K ľuďom, ktorí sú mi sympatickí,
_____ priateľsky.

- a) sa stavím
- b) sa správam

Kľúč

1b, 2a, 3a, 4b, 5a, 6b

Slovníček

Slovenské slovo	Ukrajinský preklad
voľne	<i>вілно</i> [viľno] <i>свобідно</i> [svobidno]
plynulo	<i>вілно</i> [viľno]
žialiť	<i>горювати</i> [horiuvaty], <i>сумувати</i> [sumuvaty]
ľutovať (sa)	<i>жаліти (себе)</i> [žality (sebe)]
staviť sa	<i>побітися об заклад</i> [pobytysia ob zaklad]
správať sa (k/voči niekomu)	<i>ставитися (до когось)</i> [stavytysia (do kohos)]